

SOCIETAT BELLVER DE Cerdanya -
18 maig 2024 2.00 h

L'exèrcit d'Anníbal a la Cerdanya

- Les restes d'un estable cremat en l'època de les guerres púniques mostren la vida a la zona fa 2.200 anys
- S'han trobat recipients de cuina sencers que indiquen el consum de llet, formatge i guisats de porc i xai
- La recerca, liderada des de la UAB, revela que al Tossal de Baltarga hi va haver un foc violent

Imatges de les excavacions UAB.

IRENE CASELLAS - BELLVER DE CERDANYA

Fa uns 2.200 anys, un incendi va cremar completament un edifici de pedra i fusta al Tossal de Baltarga, a Bellver de Cerdanya. Tenia dues plantes: a la de dalt hi havia espai per teixir i d'emmagatzematge, i la de sota servia d'estable. Va ser un incendi violent, probablement provocat en el marc de la segona guerra púnica, aquella en la qual Anníbal va travessar els Pirineus amb elefants per dirigir-se cap a Roma.

Les troballes que han fet els arqueòlegs a l'edifici cremat –el foc va provocar que el sostre, les bigues de suport i el pis superior de fusta caiguessin– han permès analitzar la complexitat de les activitats econòmiques i de l'explotació local de recursos, com ara la ramaderia, l'agricultura, la silvicultura i la mineria, de l'escassa població que en aquells moments ocupava el territori. La recerca ha estat publicada a la revista *Frontiers in Environmental Archaeology*.

Els investigadors, encapçalats pel professor del Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la UAB Oriol Olesti, han trobat al jaciment les restes carbonitzades d'un cavall, quatre ovelles i una cabra, juntament amb objectes de valor com un piquet de ferro i una arracada d'or amagats dins d'una olla.

Els investigadors han deduït que el pis superior semblava haver estat dividit en espais d'emmagatzematge i producció tèxtil. S'hi han trobat nombroses eines que podrien haver servit per filar i teixir la llana de les ovelles i cabres que vivien a la planta baixa, com fusaioles i peses de teler. Els arqueòlegs també han trobat cereals com ara civada i ordi, i recipients de cuina sencers, amb residus que demostren que les persones que utilitzaven l'edifici havien estat

consumint llet i formatge i menjant guisats de porc i xai.

Transhumància

“La troballa ha permès reconstruir les pautes econòmiques d’aquests habitants, probablement dedicats a la transhumància”, explica Oriol Olesti. L’anàlisi d’isòtops indica que algunes ovelles havien pasturat anteriorment a les pastures de terra baixa, possiblement per acord amb altres comunitats. “Aquestes comunitats de muntanya no estaven tancades a les terres altes, sinó connectades amb zones veïnes, intercanviant productes i, probablement, coneixements culturals”, remarca Olesti. Segons l’investigador, la complexa economia d’aquests pobladors, amb activitats de ramaderia, agricultura, gestió del bosc i mineria, indica “una societat de l’edat del ferro adaptada al seu entorn i capaç d’aprofitar els seus recursos a les terres altes, i també mostra el seu contacte amb altres comunitats”.

Les tropes d’Anníbal

El Tossal de Baltarga, un assentament amb uns quants edificis dispersos situats sobre un turó, ocupava una posició estratègica a la zona, i per tant els investigadors han deduït que la seva destrucció podria haver estat relacionada amb el pas de l’exèrcit d’Anníbal per aquesta regió per lluitar contra els romans durant la segona guerra púnica. “La precisió cronològica en arqueologia per parlar d’aquesta guerra púnica no és suficient per afirmar-ho amb tota seguretat”, puntualitza Oriol Olesti, “però nosaltres tenim molt clar que va passar en aquell moment de la història”. “És probable que la de-

strucció violenta del lloc estigui relacionada amb aquesta guerra. El foc general apunta a una destrucció antròpica, intencionada i molt efectiva, ja que tots els edificis del lloc van ser destruïts. En un edifici adjacent també hi vam trobar un gos cremat”, afegeix Olesti.

El Tossal de Baltarga era un lloc de residència i punt de guaita de la comunitat ceretana amb un important assentament fortificat a prop, el Castellot de Bolvir. Sembla que no tenia muralles defensives, però disposava d'una excel·lent vista sobre el riu i de les principals rutes de viatge. “Aquestes valls eren un territori important econòmicament i estratègica”, remarca Olesti Vila. “Sabem que Anníbal va creuar els Pirineus lluitant contra les tribus locals, també probablement contra els ceretans. D'aquesta expedició no es conserven gaires restes arqueològiques, i el Tossal de Baltarga és probablement un dels millors exemples”. Per Olesti Vila, “la reconstrucció implica una destrucció sobtada, sense temps per obrir la porta de l'estable i salvar els animals”. “Aquest podria ser només un incendi local inesperat. Però la presència d'una arracada d'or amagada indica l'anticipació per part de la població local d'algun tipus d'amenaça, probablement l'arribada d'un enemic. A més, mantenir un nombre tan elevat d'animals en un petit estable suggereix l'anticipació d'un perill.”

Els arqueòlegs no poden saber què va passar amb la gent que vivia al Tossal de Baltarga, però sí que se sap que finalment l'espai va ser reocupat i utilitzat pels romans. Una part de la comunitat probablement va sobreviure a la conflagració, i segurament van continuar convivint amb els romans. L'element més significatiu d'aquesta nova ocupació és una impressionant torre de guaita que hi havia al mateix

jaciment.